

ssenyeyes

Montserrat DUCH;
Ramon ARNABAT;
Xavier FERRÉ (eds.)
Sociabilitats a la
Catalunya
contemporània.
Temps i espais en conflicte
Barcelona: Publicacions de
l'Abadia de Montserrat, 2015.
574 p.

Aquest extens volum, que s'emmarca en les aportacions del grup de recerca consolidat Ideologies i Societat a la Catalunya Contemporània de la URV, és una obra col·lectiva amb dotze treballs dels autors següents: Ramon Arnabat, Xavier Ferré, Montserrat Duch, Pere Gabriel, Josep M. Pons, Antoni Gavalda, Meritxell Ferré, Jordi Roca, Mercè Renom, Antonieta Jarné i Rosa Maria Gil. Temàticament, inclou estudis que giren al voltant de la sociabilitat, des d'una perspectiva teòrica, popular i política, en l'època franquista, en l'espai del republicanisme catalanista del segle XX o en l'àmbit pagès de la postguerra. També contempla la sociabilitat femenina de l'època de la Segona República i es fixa en espais territorials concrets lligats a experiències també molt definides: la sociabilitat popular al barri de Sants, el Baix Llobregat i els moviments socials, un segle d'associacionisme al Penedès, la conjunció entre participació pública i sociabilitat popular a les terres de Lleida, els àmbits sociorecreatius a les comarques gironines i l'exemple concret de la ciutat de Reus.

Tot plegat està ordenat i desenvolupat en tres blocs temàtics dedicats als conceptes i models, les sociabilitats en transformació i les pràctiques associatives. És una ordenació carregada de sentit que en conjunt entrellaça les teories amb les experiències que al capdavant configuren models en transformació constant, situades en contextos històrics i en territoris concrets, les particularitats dels quals les condicionen, desenvolupen i defineixen. La sociabilitat, considerada com a peça clau dels moviments culturals i polítics, és la base de l'associacionisme, i en els trencats períodes històrics d'aquest país s'ha hagut de configurar en funció de les possibilitats reals i concretes de desenvolupar-se, assumint en cada moment corrents diversos de pensament, models d'estructuració, àmbits d'actuació, objectius i moviments socials. Sens dubte aquest conjunt ordenat d'estudis ajudarà a aprofundir-hi.

JOSEP SANTESMASES i OLLÉ. CCEPC

David Cao Costoya
Societat i sociabilitat
El Cercle Literari i els
inícis de
l'associacionisme
recreatiu, cultural i
polític a Vic (1848-1902)
Catarroja-Barcelona: Editorial
Afers, 2015. 266 p. xx €.

La monografia de David Cao, centrada a la ciutat de Vic, presenta de forma ben definida la porositat entre sociabilitat formal i la informal, entre associacionisme reglamentat i espais de reunió com cafès i tertúlies. L'àmbit temporal abasta els orígens contemporanis de les entitats de lleure, religioses, culturals, esportives i polítiques (republicanes, obreres i catalanistes) que, en el marc del capteniment ideològic conservador que defineix el vigatanisme, expliquen la delimitació d'interessos de la ciutat.

La recerca és una derivació ampliada de la tesi doctoral de l'autor (2014). Estudia l'evolució de trenta-quatre associacions i es divideix en quatre parts complementàries: exhaustiu estat de la qüestió al voltant dels espais associatius; plantejament del marc social vigatà, caracteritzat per la industrialització polaritzada i la crisi demogràfica; situació de les associacions en el període 1848-1868 i desenvolupament sota la Restauració, i anàlisi –central– de la formació, expansió i crisi de filiació del Cercle Literari (1860-1902). Cao repassa la història d'aquesta entitat, que evolucionà cap a la forma d'ateneu (no debades prengué com a referent l'Ateneu Català-Ateneu Barcelonès), i especifica la funció que tingué en l'aglutinació de les elits ciutadanes i, per tant, en la formació d'un pol associatiu d'intervenció cívica. Així, estudia l'evolució d'aquesta associació cultural, amb les seves vindicacions econòmiques, corporatives i polítiques dins de l'entramat social urbà. També concreta, a partir de la legislació permissiva sobre associacionisme de 1887, la contribució que el Cercle i el conjunt d'associacions vuitcentistes tingueren en l'articulació d'una esfera pública o espai de debat –amb el suport, és clar, de la fundació de capçaleres com *L'Ausionense*.

Aquest treball, que ha de marcar un abans i un després en la historiografia sociabilista comarcal i nacional, presenta de forma sistemàtica un tipus d'associacionisme en el context extensiu pel que fa a la formació d'elits, els grups d'opinió –amb la consegüent relació entre sociabilitat i intel·lectuals orgànics– i l'articulació de la ciutadania política.

XAVIER FERRÉ TRILL. ISOCAC-URV